

Aktuális szabályozási trendek a szociális szolgáltatások területén

V. Regionális Szakmai Tanácskozás

Kaposvár, 2012. május 30.

Czibere Károly

Református Szeretetszolgálat, Szociális Klaszter

Helyzet áttekintése

- A Nemzeti Szociálpolitikai Koncepció elkészítése – szakértői változat
- Jelentősége kettős:
 - Egyrészt szakmapolitikai iránytű, intézkedési irányok kijelölése
 - Másrészt szakmai konszenzus végre nem valami ellen, hanem valami mellett
- Minisztériumi változat(ok)
- Az eredetileg tervezett eszközöket korlátozó tényezők
- E tényezőket adottnak véve milyen továbblépés körvonalazható, ha az NSZK céljait nem adjuk fel?

Fel nem adandó elvek

- Belső minőségfejlesztés
- Szakmai eredményesség
- Fenntarthatóság
- Kiszámítható és tervezhető szabályozási, finanszírozási környezet kialakítása
- Igazságosság – közfinanszírozás célzottsága
- Szolgáltatási és pénzbeli ellátások összekapcsolása
- A szociális problémákra gyorsabban, rugalmasabban és innovatívabban reagáló védelmi rendszer kialakítása
- A közösségi értékek fokozottabb figyelembevételre (család, kisközösség, önkéntesség)
- Felelősség – a jogosultság vizsgálatakor annak vizsgálata az egyén és a család mindent megtett és megtesz (pl. magánforrások szélesebb körű becsatornázása)
- Munkatársak megbecsülése: a közfinanszírozása jobb célzása lehetővé teszi, hogy a nehezebb munkát végzők több bérhez jussanak

Az alapvető célokhoz rendelt eszközrendszer

- Szabályozási logika átalakítása (szolgáltatás-alapú szabályozás, verseny)
- Finanszírozási logika átalakítása (szektorsemlegesség, szükséglet-alapú differenciálás)
- Az ellátásra jogosultság szűkülése
- Kapacitások célzottsága
- Alapellátás: lokális kohézióra épül, professzionalitása csökken
- Szakellátás: magasabb belépési küszöb, magasabb professzionalitás
- Közfinanszírozás vándorlása az alacsonyabb magánforrás-mobilizációs szolgáltatások felé
- Közfinanszírozás erősebb outcome-orientációja

Determinációk

- **Makrogazdasági feltételrendszer:** középtávon stagnáló gazdaság
- Újraelosztási arány csökkenése, jóléti célú újraelosztás csökkenése

- **Társadalompolitikai feltételrendszer:** a társadalompolitikai aranykor vége, nagyon lassan vagy egyáltalán nem javuló tendenciák (közoktatás, foglalkoztatottság, termékenység, öregedés, stb.)

- **Szolgáltatási rendszer belső problémái:**
 - Szabályozási logika problémái (ellátási felelősség, intézményalapú szabályozás, input-szabályozás, stb.)
 - Finanszírozási logika problémái (uniformizált finanszírozás, negatív belső ösztönzéssel, elégtelen közfinanszírozás, stb.)

- **Politikai determináció:** önkormányzatok megmaradó elsődleges és másodlagos ellátási felelőssége (járások szerepe?)
 - megyei ellátórendszer államosítása
 - csökkenő reálértékű közfinanszírozás

Lehetséges forgatókönyvek 1106 után

- Mára a lehetséges forgatókönyvek száma csökkent
- A legvalószínűbb opció:
 - A három szektorú szektor négy szektorúvá válik
 - Az állami szektor kialakulása és megerősödése
 - Az önkormányzati szektor súlyának csökkenése
 - Egyházi szektor – szavakban igen, szabályozásban nem
 - Civil szektor súlyának csökkenése
 - Finanszírozás fejkvótáról kvázi-fejkvóta (bázis-alap): normatívának nincs értelme döntő állami tulajdon mellett
 - Szigorúan kontrollált kapacitásfejlesztés
 - Ellátási felelősség minimális és nem a valós szükségletekre épül
 - Alap- és szakellátás egymásra nem épülésének erősödése

Állami tulajdon - előnyök

- Az állami tulajdon előnyei:
- Közérdek-elmélet (public interest theory)
- Feltevés: a kormányzat birtokában van a releváns információknak, és közjó érdekében dolgozik.
- Állami tulajdon esetén a minőség javulhat, mert nem egyedül a profitmotívum határozza meg a szolgáltatás minőségét
- Csökken az ár: az államnak célja lehet az alacsonyabb jövedelműek hozzáféréseinek erősítése
- Az ágazat irányítása hatékonyabb, ha a kezében van a tulajdon döntő része is
- Kedvező foglalkoztatási hatás
- Technológiai fejlesztésre gyakorolt kedvező hatás: a profit nem hagy forrást a fejlesztésekre
- az intézmények szolgáltatási színvonal-egyenetlenségeinek csökkenése
- innovációk felkutatása,
- Modellkísérletek (állami szerepvállalás erősödése idején megnő a kereslet az outcome-mérések iránt)
- Koncentráltabb, tervszerűbb fejlesztések

Állami tulajdon - hátrányok

- Állami tulajdon problémái
- Bürokratikuság – megnő a távolság a döntéshozó és a szolgáltató között
- Rugalmatlanság – lassabb alkalmazkodás
- Szükségletalapúság hiánya
- Puha költségvetési korlát
- Elvesző belső ösztönzés az innovációra
- Elvesző korábbi pótlólagos források (önkormányzati fenntartói támogatások)
- Szolgáltatásstruktúra, kapacitások felett megszűnő helyi kontroll
- A központi kontroll általában jogi és pénzügyi természetű
- Nem illeszkedik a decentralizáltnak maradó alapszolgáltatási rendszerhez
- Hajlam a problémák irracionálisabb kezelésére: a helyi politikától az országos politikához csúsznak az „ügyek”

Államosítás - Sorjáznak a kérdőjelek...

- Mi a kormány terve a kapacitásokkal, ellátotti területenként és földrajzi területenként és összességében?
- Mi történik a tulajdonnal? Hogyan lesz megosztva a vagyonkezelési funkció az MNV és az EEMI között?
- Közvetlenül az EEMI lesz a fenntartó vagy valamelyik hatterintézménye?
- Hogyan pótolja a kormány a korábbi önkormányzati forrásokat, szolgáltatásokat?
- Hogyan fogja biztosítani az új intézményi felügyelet az EU-s támogatású projektek zavartalan továbbvitelét, vagy netalán a felgyorsítását?
- Mi a hatáskör-megosztás az EEMI és a MIK-ek között?
- Ki dönt kinevezési, beszerzési, pályázati indulási kérdésekben?
- Hogyan változik az intézményvezető hatásköre?
- Ki finanszírozza az intézmények vagyonbiztosítását?
- Hogyan változik a vezetők és a munkatársak munkajogi státusza?
- Hogyan változik az intézmények finanszírozási rezsimje?
- ...

Értékelés

- Az „alulról szabályozás” (esetmenedzseren keresztüli kliensút-szabályozás) helyett „felülről szabályozás” (kapacitásfék)
- Emiatt korlátozott verseny
- Az alacsony közfinanszírozás és a korlátozott verseny további minőségromláshoz vezet
- Állami tulajdon dominanciája
- Átalakuló finanszírozás
- Központosított, de tartalmában szűkülő ellátási felelősség
- Kiegészítő jellegű szerepet kapnak a helyi önkormányzatok, az egyházak és a civilek
- A jóléti kivonulás folytatódása a kiegészítő jellegű fenntartók térnyerésével történik
- Reálértékben gyengülő finanszírozás mellett szakmai feltételrendszer engedményei

- **Köszönöm
megtisztelő
figyelmüket!**